

СТАНОВИЩЕ

Изготвил становището:

проф. д-р Николай Запринов Арабаджийски - щатен преподавател в департамент "Администрация и управление" на Нов български университет, хабилитиран преподавател в област на висшето образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.7. Администрация и управление

Основание за написване на становището:

Участие в състава на научно жури по защита на дисертационен труд, съгласно Заповед № 3-РК-101/07.12.2017 г. на ректора на НБУ

Автор на дисертационния труд:

Петър Алексиев Алексиев - докторант редовно обучение със стипендия в докторска програма "Организация и управление извън сферата на материалното производство(публична администрация)" на НБУ

Тема на дисертационния труд:

"Организационни и административни проблеми при въвеждането на е-управлението в Република България" за получаване на образователната и научна степен "доктор" по професионално направление 3.7. Администрация и управление, научна специалност "Организация и управление извън сферата на материалното производство(публична администрация)"

I. Представени документи за становището

За изготвяне на становището са представени:

1. Дисертационен труд на тема **"Организационни и административни проблеми при въвеждането на е-управлението в Република България"**, разработен от докторант редовно обучение със стипендия в докторска програма "Организация и управление извън сферата на материалното производство(публична администрация)" на НБУ **Петър Алексиев Алексиев**. Трудът е с общ обем от 229 стандартни машинописни страници.
2. Автореферат на дисертационния труд, с общ обем от 42 страници.
3. Публикации на докторантката по темата на дисертационното изследване - 1 студия и 4 статии на български език, и 1 статия на руски език.
4. Автобиография на докторанта.

II. Компетентност на докторанта в научната област

Докторантът в редовно обучение със стипендия в докторска програма "Организация и управление извън сферата на материалното производство(публична администрация)" на НБУ **Петър Алексиев Алексиев** притежава необходимата компетентност в научната област 3. Социални, стопански и правни науки и професионалното направление 3.7. Администрация и управление, научна специалност "Организация и управление извън сферата на материалното производство(публична администрация)". През 2013 г. същият завършва Бакалавърска програма „Администрация и управление“ в НБУ и е придобил ОКС "бакалавър по публична

администрация". През 2014 г. завършва Магистърска програма „Управление на проекти по фондове и програми на ЕС“ в НБУ и придобива ОКС "магистър по публична администрация". През 2014 г. е приет за редовен докторант със стипендия в докторска програма "Организация и управление извън сферата на материалното производство(публична администрация)" на НБУ.

Докторантът е изпълнил дейностите по обучението си и успешно е положил изпитите, определени в индивидуалния учебен план. Същият притежава задълбочени теоретични знания по научната специалност "Организация и управление извън сферата на материалното производство(публична администрация)" и способности за провеждане на самостоятелни научни изследвания.

Познавам лично докторанта, като негов преподавател в бакалавърската и в магистърската програми на НБУ, а в последствие и като негов научен ръководител от 2014 г. Същият се отличава с упоритост и прецизност при изпълнение на възложените му задачи, свързани с разработването на дисертацията и с дейността на секция „Публична администрация“ към департамент „Администрация и управление“ на НБУ. Констатирам неговата професионална и методическа компетентност, вследствие на подготовката и обучението му в докторската програма в НБУ.

III. Общо представяне на дисертационния труд

Дисертационният труд е представен във вид и обем, съответстващи на специфичните изисквания на първичното звено — секция "Публична администрация" към департамент „Администрация и управление“ на НБУ, което е провело обучението на докторанта. Изпълнени са изискванията регламентирани в чл.27, ал.2 от Правилника за прилагане на Закона за развитието на академичния състав в Република България. Трудът съдържа: *заглавна страница, съдържание, увод, основен текст в три глави, заключение, списък с използвани съкращения, библиография и приложения.*

Темата на дисертационното изследване **"Организационни и административни проблеми при въвеждането на е-управлението в Република България"** е актуална и значима. В *увода докторанта е формулирал* причините за нейното разработване:

- необходимостта да *се разкрият характеристиките и спецификите* на е-управлението в Република България след 2002 г.;
- недостатъчността на *практически ориентирани научни изследвания* в областта на *организирането, създаването, функционирането и управлението на системата* на е-управлението в Република България;
- необходимостта да се осветлят научно *добрите практики* в *организацията и управлението* на е-управлението в Република България, в другите държави-членки на Европейския съюз и извън него, като се изведат основните проблеми при неговото въвеждане;
- възможността резултатите от изследването да *се приложат на практика* от органите на държавното управление в Република България в държавната администрация, с оглед усъвършенстване на нейните *структури, управлението на човешките, материалните и финансовите ресурси, осигуряващи системата* на е-управление, както и *повишаване на качеството на административните услуги.*

Обект на изследването е *организационния модел за е-управление в Република България.*

Предмет на изследването са *организационните и административните проблеми*, които представляват пречка за цялостното въвеждане на е-управлението в Република България.

Обхватът на изследването е:

- *времеви* - обхваща периода от 2002 г. до 2017 г., като включва последните и актуални промени и дейности, свързани с въвеждането и развитието на е-управлението в Република България;
- *териториален* – обхваща *конкретни* административни структури, *отговорни* за процеса по въвеждането на е-управление, последващата *координация* и *контрол* върху дейностите по неговото развитие и усъвършенстване.

В изследването е направен опит да бъде защитена следната основна теза, че:

„Е-управлението е частично въведено в Република България, поради което административни структури в системата на публичния сектор не *функционират* ефективно и ефикасно, *усъвършенстването* на процеса по управление в тях е възпрепятствано, а *осъществяването* на комуникация и административно обслужване не отговаря на съвременните потребности на обществото, свързани с *по-бързо* и *по-рационално* взаимодействие, което налага предприемането на *адекватни* и *своевременни* мерки за цялостно въвеждане на е-управление и последващо *изграждане* и *усъвършенстване* на организационния модел за е-управление на Република България.“

IV. Преценка на структурата и съдържанието на дисертационния труд

Дисертационният труд съдържа **научни и научно-приложни резултати**, които представляват оригинален принос в науката. Той показва, че докторанта притежава задълбочени теоретични знания в изследваната предметна област и е способен да провежда самостоятелни научни изследвания.

В **Глава първа „Същност на електронното управление“** са представени и анализирани теоретико-методически основи за същността на понятието **„електронно управление“**. Извършен е *сравнителен анализ* на сходни понятия, като *„виртуално управление“*, *„дигитално управление“* и *„електронно правителство“*. Като научен принос се откроява изяснената тяхната *същност*, *обхват*, *приложно поле* и *употреба*, вследствие на които е формулирано авторово определение за **„електронно управление“**.

В тази глава докторантът е извършил *детайлен теоретичен анализ*, вследствие от който са изяснени *условията*, при които се въвежда е-управлението в публичния сектор на Република България. Мотивирал е *необходимостта* от въвеждането му, както и основните *причини* и *предпоставки* за това. Направен е извод, че *„въвеждането на е-управление в публичния сектор на Република България е свързано с извършване на множество комплексни законодателни и организационно-структурни промени, насочени към създаването на нови по-гъвкави и адаптивни структурни звена в системата на публичния сектор“*. Идентифицирани са *три фактора*, които могат да бъдат определени, като основни за въвеждането на е-управление в Република България: 1) обвързване на

информационните системи на отделните административни структури (на Централно и местно ниво) в *единна информационна система*; 2) развитие на *информационно общество* и правната общност; 3) утвърждаване и развитие на *е-демократия*.

В тази глава докторанта представя резултатите от извършен *детайлен теоретичен анализ* на стратегическата и нормативна осигуреност на е-управлението в Република България през изследвания период, вследствие от който са идентифицирани европейските изисквания за въвеждане, развитие и усъвършенстване на е-управление в ЕС и връзката им с международната практика.

В *Глава втора „Анализ на състоянието на електронното управление в Република България“* е извършен *задълбочен анализ* на състоянието на е-управлението в Република България, като са изведени основните *организационни и административни проблеми* при неговото въвеждане, като са идентифицирани причините и предпоставките за тяхното възникване. Направен е извод, че *„недостатъчно ефективните и ефикасни мерки, които са предприемани за решаване на организационните и административните проблеми, създават предпоставки за възникването на идентифицираните прогнозни проблеми при последващото развитие и усъвършенстване на е-управлението“*.

В тази глава докторанта извежда *резултати* от извършения анализ на базата на използването на *метода на наблюдението*. Анализирани са конкретни проекти в областта на е-управлението, които имат ключово значение за неговото *цялостно* въвеждане, последващото му развитие и усъвършенстване. Обосновани са тяхната *същност, цели и обхват, бенефициенти и източници* на финансиране, *дейности* за реализация и *целеве групи*, постигнати/очаквани *резултати, ефект* от реализирането им и др. Идентифицирани са *текущите и прогнозните* проблеми, които са възниквали или е възможно да възникнат при реализирането на проекти в тази област, *постигнатите и очакваните* резултати от реализирането им, както и *цялостния* ефект, който оказват върху процеса по въвеждане на е-управлението. Направен е извод, че *„голяма част от реализираните проекти в областта на е-управлението не са финансово обезпечени, а при реализацията на повечето от тях липсва координация между отделните административни структури, вследствие от което постигнатите резултати често са незадоволителни и недостатъчно функционални“*.

В *Глава трета „Предложения и възможности за развитие на електронното управление в Република България“* докторантът предлага конкретни *алтернативни решения* на идентифицираните *организационни и административни проблеми* при въвеждането му. Те са свързани с предприемането на *адекватни и комплексни мерки*, насочени към максимално *ограничаване* на *негативния ефект*, който оказват констатираните *проблеми* върху процеса по въвеждане и последващо развитие на е-управлението в публичния сектор на Република България. По-конкретно предложенията са: 1) *концентриране и централизиране* на всички *дейности, функции и правомощия*, във връзка с въвеждането и развитието на е-управлението в публичния сектор на Република България; 2) *обединяване* на политиките за развитие за е-управление; 3) *извършване на промени в нормативната уредба*, отнасяща се до длъжностите на служителите, осигуряващи системвата за е-управление в публичния сектор.

В тази глава докторанта е извършил *проучване на научни разработки* на организационните модели за е-управление в държави-членки на Европейския съюз и по света. Изведени са добри практики на добре функциониращи такива модели в държави *в и извън* ЕС – САЩ, Южна Корея, Австралия, Франция, Холандия и Естония. Вследствие на констатирани *техни силни и слаби страни* докторантът е направил конкретни *препоръки и предложения* за развитие и усъвършенстване на е-управлението в Република България.

В **заключението** докторантът е посочил постигнатите резултати от изследването, които обосновават доказването на заявената от него **основна теза**.

Като цяло **целите** на дисертационното изследване са постигнати. Извършените конкретни теоретични и приложни изследвания доказват не само **основната теза**, но и заявените **две изследователски подтези**, свързани с необходимостта *от усъвършенстване на нормативната рамка на системата на е-управление в Република България* и с *усъвършенстването на дейностите за цялостното въвеждане, ефективното и резултатно функциониране на тази система*.

Трудът има не само теоретична, но и практико-приложна насоченост. Резултатите от него се съпровождат с множество авторови идеи, мнения и предложения, направени на базата на изведени *изводи и заключения*.

Авторефератът е разработен съгласно общоприетите изисквания и отразява цялостно съдържанието и резултатите от проведеното дисертационно изследване. Той включва: *обща характеристика на труда* - актуалност на изследвания проблем, цел и задачи, обект, предмет и обхват на изследването, основна теза и подтези, методология на изследването и използвани източници; *съдържание на дисертационния труд*; *научни и практико-приложни приноси на труда*; *публикации свързани с темата на дисертационното изследване*.

Научните публикации на докторанта са публикувани в реферирани издания и са свързани с темата на дисертационното изследване.

V. Идентифициране и оценяване на научните и научно - приложните приноси на дисертационния труд

• *Научни приноси на дисертационния труд*

Като такива могат да бъдат идентифицирани:

- *предложеното* авторово работно определение, разкриващо същността на понятието „управление“;
- *предложеното* авторово работно определение, разкриващо същността на понятието „електронно управление“;
- откритият структурен и функционален обхват на *организационния модел* за е-управление в Република България и систематизираните проблеми, които възпрепятстват цялостното му изграждане и въвеждането му в публичния сектор.

• **Практико-приложни приноси на дисертационния труд**

Като такива могат да бъдат идентифицирани:

- *формулираните конкретни алтернативни решения на идентифицираните организационни и административни проблеми на е-управлението в Република България;*
- *формулираните препоръки за бъдещото развитие на е-управлението в Република България на базата на взаимстването, адаптирането и практическото приложение на най-успешните добри практики на е-управление на държави в и извън ЕС – САЩ, Южна Корея, Австралия, Франция, Холандия и Естония;*
- *практическото приложение на направените предложения за промени в нормативни документи, регламентиращи изграждането и функционирането на системата за е-управление в Република България.*

VI. Критични бележки и препоръки

Като цяло изследването отговаря напълно на изискванията на дисертационен труд и като научен ръководител не констатирам съществени пропуски. По-голяма част от критичните ми бележки и препоръки, като научен ръководител на докторанта бяха взети от него при разработването на дисертационния труд, както и след провеждането на предзащитата.

Препоръчвам на докторанта **Петър Алексиев** да продължи да работи в областта на тази научна проблематика, като разшири своите научни изследвания, а резултатите от тях да публикува в специализирани научни издания.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

1. Докторантът **Петър Алексиев Алексиев** е изпълнил изискванията на чл.6 от Закона за развитието на академичния състав в Република България, чл.24 и чл.25 от Правлиника за прилагане на Закона за развитието на академичния състав в Република България и чл.13, ал.2 от Наредбата за развитието на академичния състав на НБУ за присъждане на образователната и научна степен "доктор".
2. Дисертационният труд съдържа научни и научно-приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката. Трудът показва, че **Петър Алексиев Алексиев** притежава задълбочени теоретични знания от професионалното направление 3.7. Администрация и управление и способности за провеждане на самостоятелни научни изследвания.
3. Давам **ПОЛОЖИТЕЛНА ОЦЕНКА** на дисертационния труд "**Организационни и административни проблеми при въвеждането на е-управлението в Република България**", разработен от докторант **Петър Алексиев Алексиев**, като **ПРЕДЛАГАМ** да му бъде присъдена образователната и научна степен "доктор" по научната специалност "Организация и управление извън сферата на материалното производство (публична администрация)" в професионалното направление 3.7. Администрация и управление.

16.01.2018 г.
гр.София

Изготвил становището:

проф. д-р Николай Арабаджийски